

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/99/2018
Identifikačné číslo spisu: 2016200319
Dátum vydania rozhodnutia: 29.10.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:2016200319.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Sone Langovej, právnej veci žalobkyne: M. X., bytom U. Č.. XXX, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej č. XXXXX-X/XXXX-BA zo dňa 12. októbra 2015, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č.k. 14S/32/2016-148 zo dňa 26. februára 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č.k. 14S/32/2016-148 zo dňa 26. februára 2018 z a m i e t a .

Žalovanej právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom z 26. februára 2018, č.k. 14S/32/2016-148, zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej číslo XXXXX-X/XXXX-BA zo dňa 12. októbra 2015, ktorým táto podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) odvolanie žalobkyne zo dňa 6. mája 2015 zamietla a potvrdila rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava z 15. apríla 2015, číslo XXX-XXXX-GCXX/XXXX-XX, ktorým bolo rozhodnuté, že žalobkyni ako zamestnankyni zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti posledným dňom trvania právnej subjektivity zamestnávateľa, t.j. dňom 18. mája 2009.

2. Krajský súd preskúmal žalobou napadnuté rozhodnutie určujúce, že žalobkyni zamestnávateľa MH APPOLLONIA, a.s. Krajinská 3, Piešťany, MH APPOLLONIA, a.s. IČO: 36238244, deň výmazu: 19. mája 2009, dôvod výmazu: ex offo výmaz, M. R. Štefánika 563/12, 907 01 Myjava, zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti posledným

dňom trvania právnej subjektivity zamestnávateľa, t.j. dňom 18. mája 2009. Za rozhodujúce pre zánik poistenia ku dňu 18. mája 2009, kedy trvala právna subjektivita zamestnávateľa žalobkyne, vyhodnotil krajský súd stratu právnej subjektivity podľa § 19a Občianskeho zákonníka dňom výmazu z obchodného registra, t.j. dňom jej zániku (§ 48 ods. 1 Obchodného zákonníka).

3. Po preskúmaní veci dospel krajský súd k záveru, že pokiaľ bol zamestnávateľ žalobkyne vymazaný ex offo z obchodného registra, následkom čoho stratil právnu subjektivitu, nemôže byť nositeľom práv a povinností a vystupovať ako účastník právnych vzťahov. Vzhľadom k tomu, že spoločnosť MH APPOLLONIA a.s. dňa 19. mája 2009 zanikla bez právneho nástupcu, a teda zanikli aj všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom táto spoločnosť bola, a pokiaľ nedošlo k odhláseniu žalobkyne ako zamestnankyne u tohto zamestnávateľa z registra poistencov, Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava ako prvostupňový správny orgán v zmysle § 178 ods. 1 písm. a/ prvý bod zákona o sociálnom poistení správne rozhodla o zániku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti žalobkyne ku dňu trvania právnej subjektivity zamestnávateľa, t.j. ku dňu 18. máj 2009. Znamená to, že zrušením spoločnosti bez právneho nástupcu zanikli všetky pracovnoprávne vzťahy, ktoré mala spoločnosť uzavreté, a teda ak jeden zo subjektov takéhoto dvojstranného právneho vzťahu zanikol, pracovnoprávny vzťah ďalej nemôže trvať. Zánik zamestnávateľa jeho výmazom z obchodného registra podľa § 68 ods. 1 Obchodného zákonníka je preto právnou skutočnosťou spôsobujúcou zánik pracovnoprávneho vzťahu, čo je dôvodom aj k zániku jednotlivých poistení. V tejto súvislosti krajský súd poukázal na uznesenie Okresného súdu Trenčín o zrušení spoločnosti MH APPOLLONIA a.s., (právoplatnosť nadobudlo 31. marca 2009) je pre sociálnu poisťovňu záväzná. Relevantné dôkazy o neplatnosti predmetného uznesenia žalobkyňa nepredložila.

4. Vzhľadom na vyššie uvedené krajský súd postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) žalobu zamietol.

5. O trovách konania krajský súd rozhodol tak, že v konaní úspešnej žalovanej náhradu trov konania nepriznal, nakoľko jej žiadne trovy konania v súvislosti týmto konaním nevznikli.

II.

6. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

7. Namietala, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

8. Podľa názoru žalobkyne právom účastníka je i právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Povinnosťou správneho orgánu riadne odôvodniť svoje rozhodnutie vyplývajúce z ustanovenia § 47 ods. 3 Správneho poriadku znamená právo účastníka konania na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia. Jeho porušením sa účastníkovi odníma možnosť náležite skutkovo a aj právne argumentovať proti rozhodnutiu, voči ktorému chce využiť možnosť opravného prostriedku. Nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia rozhodnutia je preto porušením práva na spravodlivé konanie pred orgánmi štátnej správy.

9. Ďalej žalobkyňa uviedla, že správne orgány a ani súd neakceptovali doklady od štatutára MH Appollonia a.s..

10. Krajskému súdu vytykala nekorektné pojednávanie, ktoré malo spočívať v postupe písania zápisnice z pojednávania, neúčasti zástupcu žalovanej na pojednávaní a v nestrannosti konajúceho sudcu. Žalobu o zrušenie rozhodnutia žalovanej č. 42766-2/2015 z 12.1.2015 o zániku poistného vzťahu adresovanú Krajskému súdu v Bratislave zo dňa 28.10.2015 v konaní sp.zn. 5S/260/2015. Vec mala byť riešená aj vyhlásením uznesenia Okresným súdom v Trenčíne č.k. 28CbR/4/2008-46 za neplatné v konaní sp.zn. 6C/296/2015 na miestne príslušnom Okresnom súde, nakoľko rozhodnutie Okresného súdu v Trenčíne je od samého začiatku neplatné, lebo okresný súd zrušil na návrh štátneho zamestnanca súkromnú MH

Appollonia a.s., ktorá sa v Trenčianskom kraji nenachádzala. Žaloba o vyhlásenie uznesenia Okresného súdu Trenčín za neplatné nie je ukončená. Okresnému súdu v Trenčíne vytýkala, že ju podľa § 94 ods. 2 OSP nepribral do konania, čím jej zabránil v lehote odstrániť aj dôvody na zrušenie spoločnosti.

11. K zániku jej poisťného vzťahu zdôraznila, že pracovný pomer s ňou nebol riadne ukončený a poisťný vzťah pri rušení spoločnosti MH Appollonia a.s. štátnymi orgánmi prebehol v rozpore so Zákonníkom práce. Výpoveď od zamestnávateľa nedostala. Jej pracovný pomer podľa právoplatného rozsudku Krajského súdu v Trnave č.k. 10Co/273/03-129 trval do 17.06.2015, kedy pracovný pomer končila výpoveďou z dôvodu vzniku nároku na dôchodok a zamestnávateľ MH Appollonia a.s. jej vystavila doklady. Zamestnávateľ nepostupoval podľa § 4 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a nesplnil si ani povinnosť vyplývajúcu z § 60 ods. 1 druhá veta zákona.

III.

12. Žalovaná podala vyjadrenie ku kasačnej sťažnosti s návrhom kasačnú sťažnosť proti rozsudku krajského súdu zamietnuť.

13. Žalovaná opakovane poukázala na uznesenie Okresného súdu Trenčín sp.zn. 28CbR/4/2008-46, ktorým bola obchodná spoločnosť MH APPOLLONIA, a.s. so sídlom M. R. Štefánika 563/12, 907 01 Myjava, zrušená bez likvidácie, nadobudlo právoplatnosť dňa 31. marca 2009, pričom žalobkyňa nepredložila žiaden relevantný dôkaz preukazujúci neplatnosť daného uznesenia, preto údaj o zrušení spoločnosti MH APPOLLONIA a.s. resp. o jej výmaze z obchodného registra pre Sociálnu poisťovňu záväzný.

IV.

14. Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti bolo doručené žalobkyni dňa 20. júla 2018 na vedomie.

V.

15. Podľa § 492 ods.2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok účinný od 01.07.2016 odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačnú sťažnosť je potrebné zamietnuť.

17. Podľa § 2 ods. 1 SSP v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

18. Podľa § 2 ods. 2 SSP každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

19. Podľa § 6 ods. 1 SSP správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

20. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach;

21. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne;

22. Podľa § 203 ods. 1 SSP rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu.

23. Podľa § 203 ods. 2 SSP pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi.

24. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd ako nedôvodnú zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej z 12. októbra 2015, Číslo: 42766-2/2015-BA, ktorým žalovaná zamietla jej odvolanie a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava z 15. apríla 2015, Číslo: 700-0040-GC09/2015-16. Týmto rozhodnutím Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava rozhodla, že žalobkyni M. X. ako zamestnancovi zamestnávateľa MH APPOLLONIA a.s. (od 03.07.2000 do 15.05.2009), deň výmazu: 19.05.2009, dôvod výmazu: ex offo výmaz zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti posledným dňom trvania právnej subjektivity zamestnávateľa, t.j. dňom 18.05.2009.

25. V predmetnej veci nebolo sporné, že žalobkyňa bola od 03.07.2000 na základe pracovnej zmluvy v pracovnom pomere u zamestnávateľa MH APPOLLONIA a.s., naposledy so sídlom M. R. Štefánika 563/12, 907 01 Myjava. Zamestnávateľ žalobkyne zanikol výmazom z obchodného registra. Pracovnoprávny vzťah podľa rozhodnutia správnych orgánov zanikol dňom trvania právnej subjektivity zamestnávateľa, v tomto prípade dňom 18.05.2009. Z uvedeného dôvodu žalovaná rozhodla o zániku jej povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti dňa 18.05.2009.

26. Sporným však zostalo posúdenie, či dňom zániku právnej subjektivity zamestnávateľa t.j. dňom 18. mája 2009 zaniklo aj povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti žalobkyne.

27. Podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod 1 zákona č. 461/2003 Z.z. do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch.

28. Podľa § 20 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom v rozhodnom období povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti zamestnanca uvedeného v § 4 ods. 1 zákona vzniká fyzickej osobe v pracovnom pomere odo dňa vzniku pracovného pomeru a zaniká dňom skončenia pracovného pomeru.

29. Rozhodnutím o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia rozhoduje žalovaná a jej pobočky o tom, či účastník konania splnil zákonné predpoklady pre vznik, resp. zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti podľa § 20 zákona č. 461/2003 Z.z. v sporných prípadoch, čo bol aj prípad žalobkyne. Právnou otázkou, ktorú záväzne rieši takéto rozhodnutie je teda existencia či neexistencia samotného poistného vzťahu.

30. Žalobkyňa podala správnu žalobu proti preskúmanému rozhodnutiu žalovanej tvrdiac, že rozhodnutie o zániku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti dňom 18. mája 2009 je neplatné. V žalobe uviedla, že žalovaná je povinná akceptovať uznesenie Okresného súdu Trenčín č.k. 28CoR/4/2008-46 zo 6. februára 2009, ktorým zrušil bez likvidácie spoločnosť MH Appollonia a.s. IČO 36238244. V administratívnom spise žalovanej je založený Výpis z obchodného registra Okresného súdu Trenčín, podľa ktorého bola obchodná spoločnosť MH APPOLLONIA, IČO: 36238244, dňom 19.05.2009 ex offo vymazaná z

obchodného registra.

31. Podľa ustanovenia § 68 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník spoločnosť zaniká ku dňu výmazu z obchodného registra. Výmazom z obchodného registra sa končí existencia obchodnej spoločnosti ako právnickej osoby a samostatného subjektu práv a povinností. Obchodný zákonník umožňuje aj zrušenie spoločnosti z rozhodnutia súdu. Súd môže rozhodnúť o zrušení a následnom výmazu spoločnosti na základe návrhu na zrušení spoločnosti, ale aj z vlastného podnetu, teda ex offio. „Ex offio“ je taký prípad zrušenia spoločnosti a následne po zrušení aj výmazu spoločnosti z obchodného registra, ktoré registrovému súdu nenavrhol vykonať žiadny zo subjektov, ktorým Obchodný zákonník takéto oprávnenie ukladá (štátne orgány, osoby, ktoré osvedčia právny záujem na zrušení spoločnosti), ale konanie o zrušenie spoločnosti začne sám registrový súd po tom, ako z vlastného podnetu v rámci svojej činnosti zistí, že sú na takýto postup splnené zákonné podmienky.

32. Vzhľadom na žalobkyňou argumentované skutočnosti je potrebné konštatovať, že právnická osoba zaniká, resp. stráca právnu subjektivitu, ktorú má s poukazom na § 19 Občianskeho zákonníka, dňom jej zániku, t.j. dňom jej výmazu z obchodného registra s poukazom aj na § 20a ods. 2 Občianskeho zákonníka. MH Appollonia a.s. zapísaná do obchodného registra dňa 03.07.2000 bola subjektom práva, ktorým bol jej zápis do obchodného registra a stratila túto subjektivitu dňom výmazu z obchodného registra. Zánik zamestnávateľa bol právnou udalosťou, ktorej následkom bol zánik pracovného vzťahu - pracovnoprávneho vzťahu žalobkyne a toho zamestnávateľa a s tým súvisiaceho povinného sociálneho poistenia. Spoločnosť vymazaná z obchodného už nemôže vystupovať ako účastník právnych vzťahov ako takých, teda aj pracovnoprávných, pričom je zanikla ekonomická a právna subjektivita a v nadväznosti na to táto spoločnosť prestala fungovať jednak ako zamestnávateľ, a jednak tiež ako odvádzateľ poisťného na sociálne poistenie.

33. Otázky, o ktorých patrí rozhodnúť inému orgánu, môže súd posúdiť sám, Ak však bolo o takejto otázke vydané príslušným orgánom rozhodnutie, súd z neho vychádza.

34. Zrušením spoločnosti bez právneho nástupcu zanikli všetky pracovnoprávne vzťahy, ktoré zrušená spoločnosť uzatvorila, a ktoré trvali v čase právoplatnosti rozhodnutia súdu o jej zrušení. Informácia o zrušení spoločnosti MH Appollonia a.s. bola uverejnená v obchodnom registri, ku ktorému má každý občan prístup, je pre žalovanú záväzná. Žalovaná nie je oprávnená preverovať jeho správnosť. Nemožno preto akceptovať tvrdenie žalobkyne, že jej pracovný pomer so spoločnosťou MH Appollonia a.s. sa dňom 18. mája 2009 neskončil. Žalobkyňa sa o zrušení spoločnosti mohla dozvedieť aj vtedy, keď jej už zrušená spoločnosť ako zamestnávateľ prestala prideliť prácu. Až do výmazu spoločnosti mohla od nej následne požadovať doklad o skončení pracovnoprávneho vzťahu. Zrušenie spoločnosti je podľa § 63 zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce dôvodom na podanie výpovede zo strany zamestnávateľa. Pokiaľ nebolo preukázané skončenie pracovného pomeru takou výpoveďou, pracovnoprávny vzťah žalobkyne zanikol dňom predchádzajúcim výmazu spoločnosti z obchodného registra.

35. Zánik povinného nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti sa odvíja od pracovnoprávneho vzťahu. Pracovnoprávny vzťah ako dvojstranný právny úkon trvá iba dovtedy, kým existuje zamestnanec a aj zamestnávateľ, ktorý medzi zamestnancom a zamestnávateľom trvá za podmienky existencie zamestnávateľa a zamestnanca ako takého. Zrušením obchodnej spoločnosti MH Apopollonia a.s. ako zamestnávateľa žalobkyne došlo jednak k zániku pracovnoprávneho vzťahu, ako aj k zániku poisťného vzťahu medzi žalobkyňou ako zamestnankyňou a zamestnávateľom.

36. Žalobkyňa v ďalšej časti podanej kasačnej sťažnosti namietala postup vedenia súdneho konania v predmetnej veci, nakoľko krajský súd nerozhodol nestranne a spravodlivo kasačný súd poukazuje na to, že v kasačnej sťažnosti namietané okolnosti nesúvisiac s konkrétnym konaním na krajskom súde, ale s postupom napríklad Okresného súdu Piešťany v konaní sp.zn. 6C/296/2015, Krajského súdu Bratislava sp.zn. 5S/260/2015. Žalobkyňa neuviedla žiadnu takú okolnosť, ktorú by mohla vyvolať pochybnosti o nezaujatosti sudcu, ktorému bola vec pridelená na rozhodnutie elektronickou podateľňou Krajského súdu v Trnave dňa 20. mája 2016.

37. Kasačný súd v súlade s § 461 SSP kasačnú sťažnosť žalobkyne zamietol.

38. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd tak, že žalovanej, ktorá mala v tomto konaní úspech, nepriznal nárok na ich náhradu.

39. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.